

การวิเคราะห์น้ำ 1

Water Analysis I

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีสโดยโอโซน

By Issaranuwat Phangchaimongkol
E-mail : issaranuwatt@ecots-group.com
Tel: 662 752 6425 up to 9
Fax: 662 752 6466
Mobile: 084-344-8550

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

ความขุ่น (Turbidity)

นิยมใช้ความขุ่นในการออกแบบ และเป็นเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตน้ำ เช่น การตกตะกอน และการกรองน้ำเป็นผลมาจากที่มีอนุภาคคอลลอยด์ (Colloids) อยู่ในน้ำ ซึ่งการประปานครหลวงกำหนดความขุ่นน้ำดิบต้องไม่เกิน 250 NTU (Nephelo-Metric Turbidity Units) สามารถกำจัดโดยการตกตะกอนและกรอง

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

ค่า pH

เป็นค่าที่แสดงถึงความเป็นกรด - ด่างของน้ำว่ามีมากน้อยเพียงใด

ค่า pH ขึ้นกับปริมาณของไฮโดรเจนไอออน (H^+) ที่แตกตัวในน้ำ

ถ้า pH น้อยกว่า 7 แสดงว่าน้ำเป็นกรด

ถ้า pH มากกว่า 7 แสดงว่าน้ำเป็นด่าง

โดยปกติน้ำธรรมชาติส่วนใหญ่จะมีค่า pH อยู่ในช่วง 6.5 - 8.5

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

ค่าความเป็นด่าง (Alkalinity)

เป็นค่าที่แสดงถึงความสามารถที่จะทำลายฤทธิ์กรด ค่าความเป็นด่างเกิดจากเกลือของกรดอ่อน และบางครั้งก็เกิดจากด่างอ่อนหรือด่างแก่ ประกอบด้วยไอออนต่างๆ เช่น คาร์บอเนต (CO_3^{2-}) ไบคาร์บอเนต (HCO_3^-) และไฮดรอกไซด์ (OH^-) การประมาณคร่าวๆ กำหนดค่าความเป็นด่างของน้ำที่ออกจากถังตกตะกอนต้องมากกว่า 50 มิลลิกรัม/ลิตร เนื่องจากเป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับการรวมตัวของตะกอน โดยน้ำที่มีระดับค่าความเป็นด่างสูงจะช่วยให้ปฏิกิริยาระหว่างสารเคมีที่เติมในน้ำกับตะกอนได้ดี นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญต่อการกำจัดความกระด้าง และป้องกันการกัดกร่อนของน้ำอีกด้วย

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

คลอไรด์ (Chloride)

เป็นสารที่ละลายน้ำได้ดีมีอยู่ในน้ำตามธรรมชาติ ถ้ามีมากจะทำให้น้ำกร่อยหรือเค็ม และจะทำให้ภาชนะบรรจุที่เป็นโลหะเกิดสนิมได้รวดเร็ว การกำจัดหรือลดปริมาณคลอไรด์ออกจากน้ำค่อนข้างยุ่งยาก

ค่าความนำไฟฟ้า (Conductivity)

เป็นค่าที่แสดงถึงปริมาณเกลือแร่ต่างๆที่ละลายอยู่ในน้ำ โดยเฉพาะสารละลายในน้ำทั้งหมด (Total Dissolved Solid หรือ TDS) น้ำบริสุทธิ์จะมีค่าความนำไฟฟ้าตั้งแต่ 0.04 - 2.0 ไมโครโมห์//ซม.

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

สี (Color)

สีที่เกิดขึ้นในน้ำมีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ สีที่เกิดขึ้นจากสารแขวนลอย เรียกว่า สีปรากฏ (Apparent Color) สามารถกำจัดด้วยการกรองแบบธรรมดา และสีที่เกิดขึ้นจากสารละลายในน้ำเรียกว่า สีจริง (True Color) ซึ่งต้องกำจัดโดยการดูดซึมด้วยถ่านกัมมันต์หรือการกรองด้วยแผ่นเมมเบรน

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

ปริมาณสารอินทรีย์ (Organic Compound)

เป็นค่าที่บ่งบอกถึงปริมาณสารอาหารที่จุลินทรีย์สามารถใช้ในการสร้างพลังงาน และสร้างเซลล์ใหม่ เช่น แป้ง ไขมัน โปรตีน ซึ่งมาจากการย่อยสลายซากพืช ซากสัตว์ที่ตกลงในน้ำ และสารอินทรีย์ที่จุลินทรีย์ไม่สามารถย่อยสลายได้ เช่น กรดแทนนิก กรดลิกนิก เซลลูโลส เป็นต้น

คุณภาพน้ำผิวดิน (Surface Water Quality)

จุลินทรีย์ประเภทแบคทีเรีย (Bacteria)

เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความสกปรกในรูปของสิ่งมีชีวิตซึ่งจะทำให้เกิดโรคที่มีน้ำเป็นพาหะนำโรค เรียกว่า โรคติดต่อทางน้ำ (water borne diseases) แบคทีเรียกลุ่มที่เป็นตัววัดค่าดัชนีความสกปรก และเชื้อโรค เรียกว่า โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (Coliform bacteria) จะอาศัยอยู่ภายในระบบทางเดินอาหารของสัตว์เลือดอุ่นรวมถึงมนุษย์ และพบเป็นจำนวนมากในอุจจาระ

สาหร่าย (Algae)

คุณภาพน้ำใต้ดิน (Ground Water Quality)

เหล็ก (Iron)

เหล็กในแหล่งน้ำใต้ดินจะอยู่ในรูปของเฟอร์รัสไบคาร์บอเนต $\text{Fe}(\text{HCO}_3)_2$ ซึ่งละลายน้ำแต่เมื่อนำขึ้นมาจากใต้ดินทิ้งไว้ในบรรยากาศ สักครู่ก็จะขุ่น และตกตะกอนกลายเป็น $\text{Fe}(\text{OH})_3$ มีสีเหลืองแดง

คุณภาพน้ำใต้ดิน (Ground Water Quality)

แมงกานีส (Manganese)

แมงกานีสในแหล่งน้ำใต้ดินจะอยู่ในรูปของแมงกานีสไบคาร์บอเนต $\text{Mn}(\text{HCO}_3)_2$ ซึ่งละลายน้ำแต่จะปรากฏอยู่ 2 รูปแบบ คือ แมงกานีส (Mn^{2+}) และแมงกานิก (Mn^{3+}) เมื่อสัมผัสกับอากาศหรือออกซิเจนจะถูกเปลี่ยนสภาพเป็นแมงกานีส (Mn^{4+}) ซึ่งไม่ละลายน้ำ และตกตะกอนเป็นสีน้ำตาลดำ

คุณภาพน้ำใต้ดิน (Ground Water Quality)

ความกระด้าง (Hardness)

ความกระด้างเกิดจากธาตุที่มีประจุบวกสอง เช่น แคลเซียม (Ca^{2+}) แมกนีเซียม (Mg^{2+}) สตรอนเตียม (Sr^{2+}) แบเรียม (Ba^{2+}) เหล็กเฟอรัส (Fe^{2+}) และแมงกานีส (Mn^{2+}) ไอออนต่างๆ

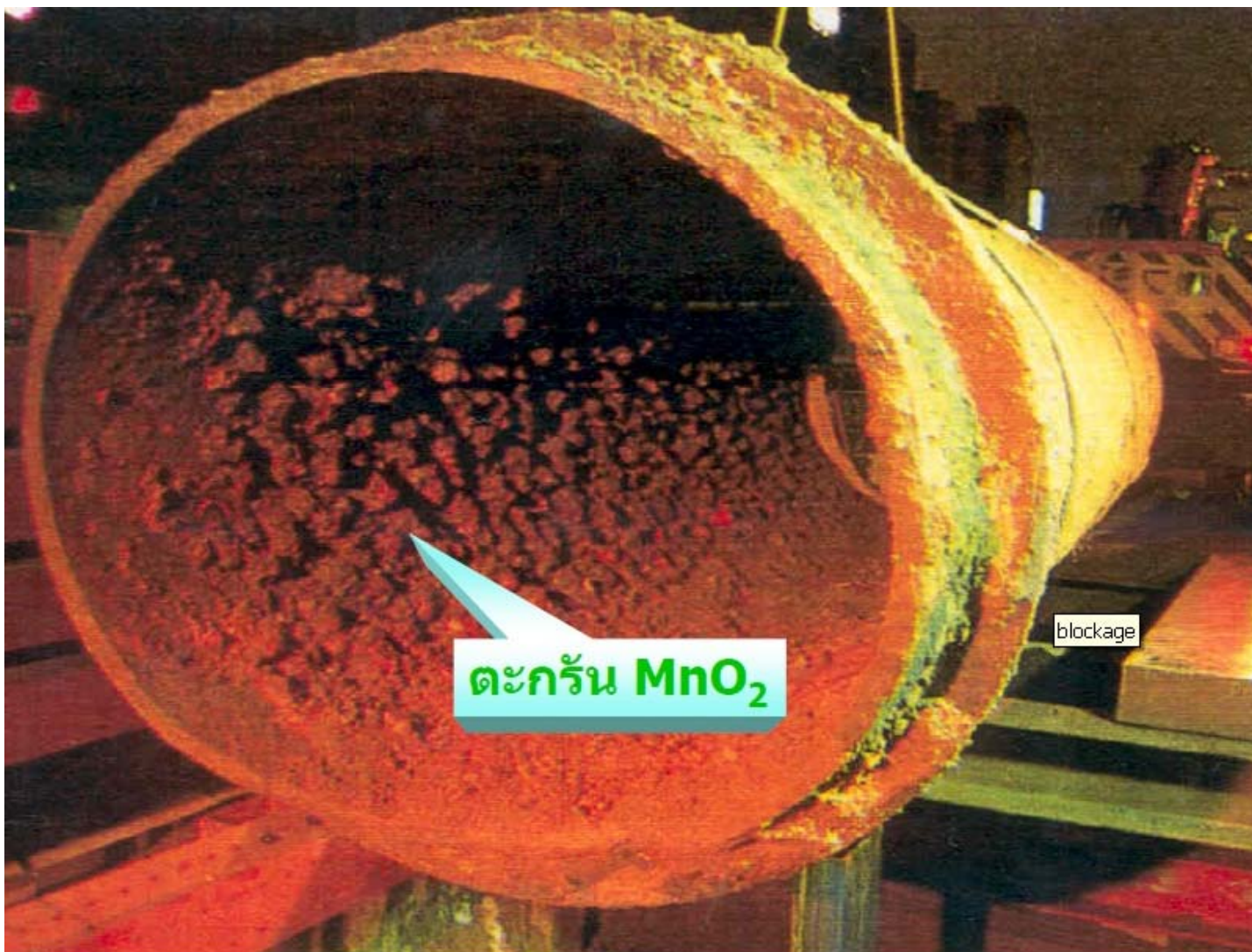
- ทำให้เกิดตะกอนในหม้อไอน้ำ
- เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภัณฑ์ต่างๆ เช่น เกิดคราบสีขาวเกาะอยู่ตามเครื่องสุขภัณฑ์
- รสชาติของน้ำไม่น่าดื่ม

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

สภาพปัญหาที่เกิดจากสนิมเหล็กและแมงกานีส

- การอุดตันในระบบท่อจ่ายน้ำ
- เกิดสีในน้ำประปา
- กลิ่นสนิมเหล็กหรือกลิ่นคาว
- เกิดคราบสกปรกบนเสื้อผ้า
- เกิดคราบสกปรกบนเครื่องสุขภัณฑ์

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

สภาพปัญหาที่เกิดจากสนิมเหล็กและแมงกานีส

◦ ท่อส่งน้ำอุดตัน

◦ สูญเสียค่าน้ำจากวาล์วที่ปิดไม่สนิท

◦ ปริมาณการสูบ -- จ่ายน้ำลดลง

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

สภาพปัญหาที่เกิดจากสนิมเหล็กและแมงกานีส

- อุดตันในระบบกรองน้ำและไบพัต

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

สภาพปัญหาที่เกิดจากสนิมเหล็กและแมงกานีส

- เกิดคราบที่สุขภัณฑ์

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

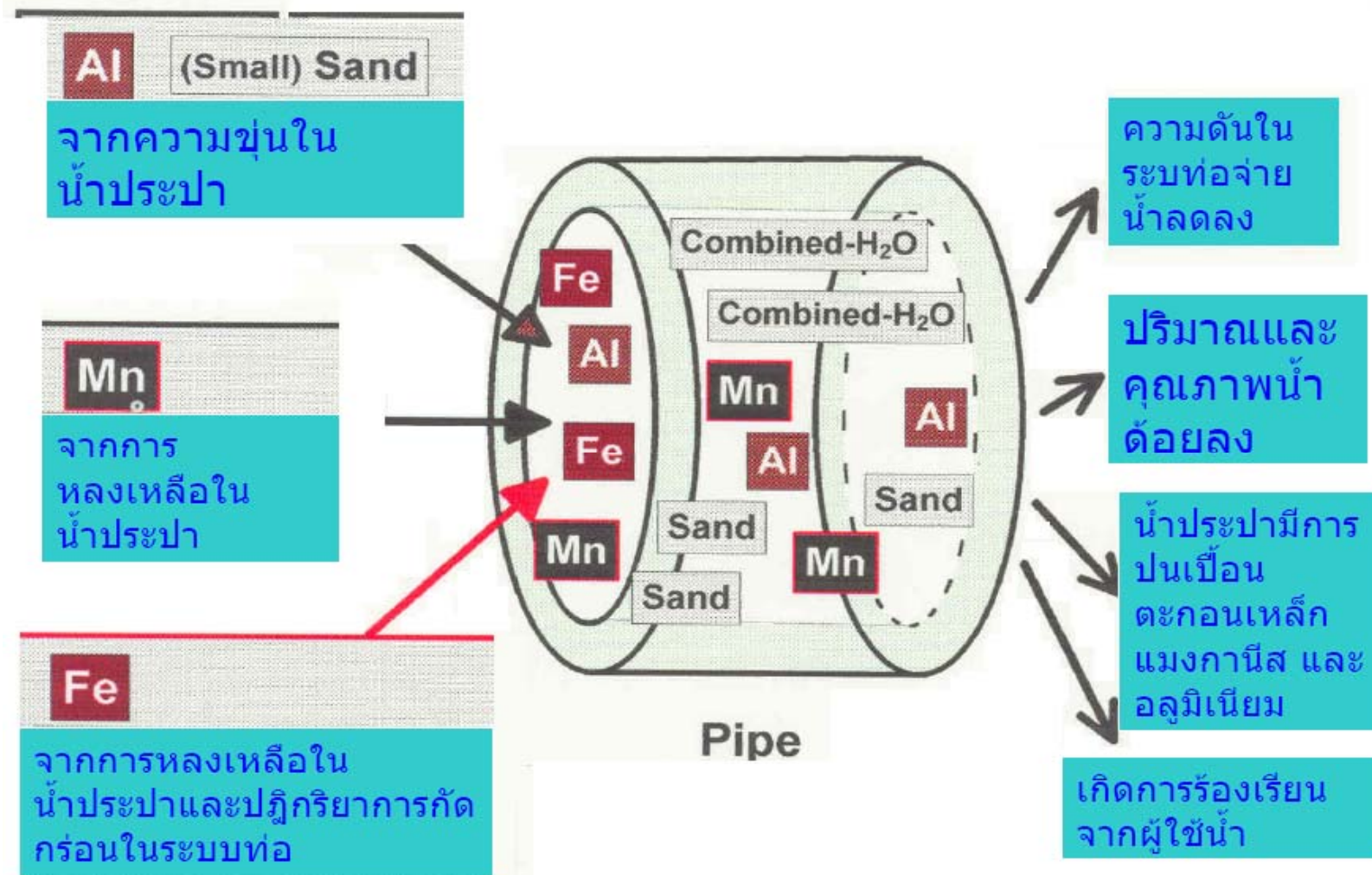
สภาพปัญหาที่เกิดจากสนิมเหล็กและแมงกานีส

- สูญเสียพลังงานในการถ่ายเทความร้อน

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

Causes of Attachment inside of Pipes

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปัญหาทางกายภาพที่เกิดจากสนิมเหล็กและแมงกานีส

ชนิดธาตุ	ปัญหาทางกายภาพ
เหล็ก (Fe)	มีกลิ่นคาวและสีน้ำตาลดำ (MnO_2)
แมงกานีส (Mn)	มีกลิ่นคาวและสีแดงอมเหลือง Fe(OH)_3

มาตรฐานคุณภาพน้ำขององค์การอนามัยโลก 2536

ชนิดธาตุ	มิลลิกรัม/ลิตร
เหล็ก (Fe)	0.3
แมงกานีส (Mn)	0.1

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

มาตรฐานเหล็กและแมงกานีสในน้ำดื่ม

ประเทศ	Fe MCL (mg/L)	Mn MCL (mg/L)	Agency
Thailand	0.5	0.3	TIS
Japan	0.3	0.05	MHW
USA	0.3	0.05	USEPA
UN	0.3	0.1	WHO

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ความเป็นพิษของเหล็กและแมงกานีส

ชนิดธาตุ	ปริมาณสาร	อาการ
เหล็ก (Fe)	40 mg/Kg	ตกเลือด
แมงกานีส (Mn)	28 mg/L	เซื่องซึม ฟุ้งซ่าน ใจสั้น กล้ามเนื้อกระดูก

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

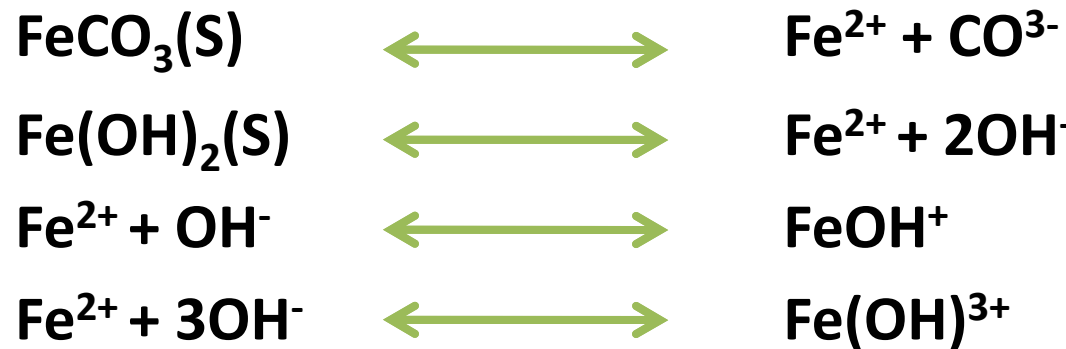
แหล่งกำเนิดของธาตุเหล็กและแมงกานีส

เปลือกโลก : Mn ~ 0.1 % , Fe ~ 5 %

แร่ธาตุที่มาจากแมงกานีส	แร่ธาตุที่มากเหล็ก
Manganite : MnO(OH)	Hematite : Fe₂O₃
Housmannite : Mn₃O₄	Magnetite : Fe₃O₄
Pyrolusite : MnO₂	Pyrite : FeS₂
Alabandite : MnS	Siderite : FeCO₃
Rhodochrosite: MnCO₃	

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

รูปแบบของเหล็กในรูปละลายน้ำ

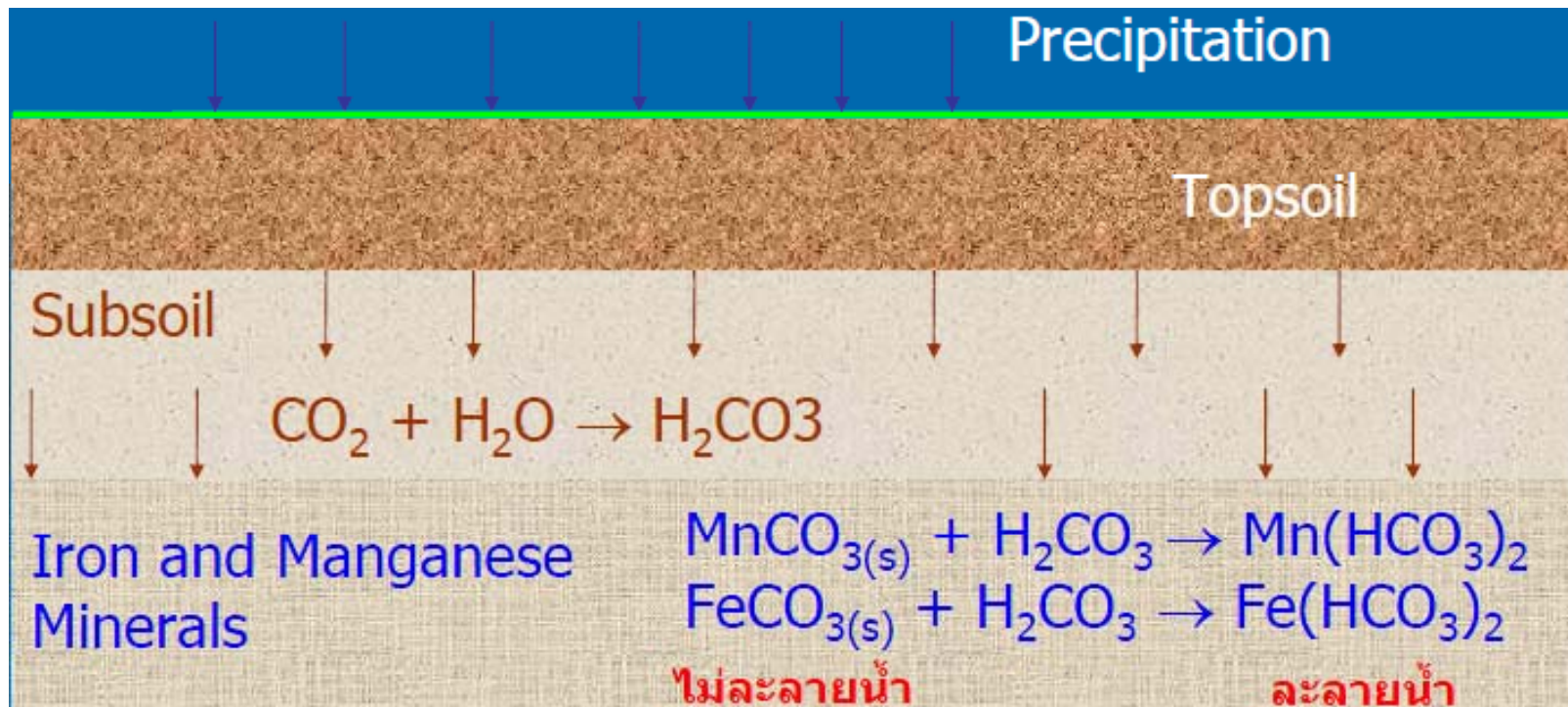

รูปแบบของแมงกานีสในรูปละลายน้ำ

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

รูปแบบของเหล็กและแมงกานีสในน้ำบาดาล

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาทางเคมีของเหล็กและแมงกานีสในน้ำ

ละลายน้ำ

Manganese ion

ไม่ละลายน้ำ

Manganese Dioxide

ละลายน้ำ

Ferrous ion

ไม่ละลายน้ำ

Ferric Hydroxide

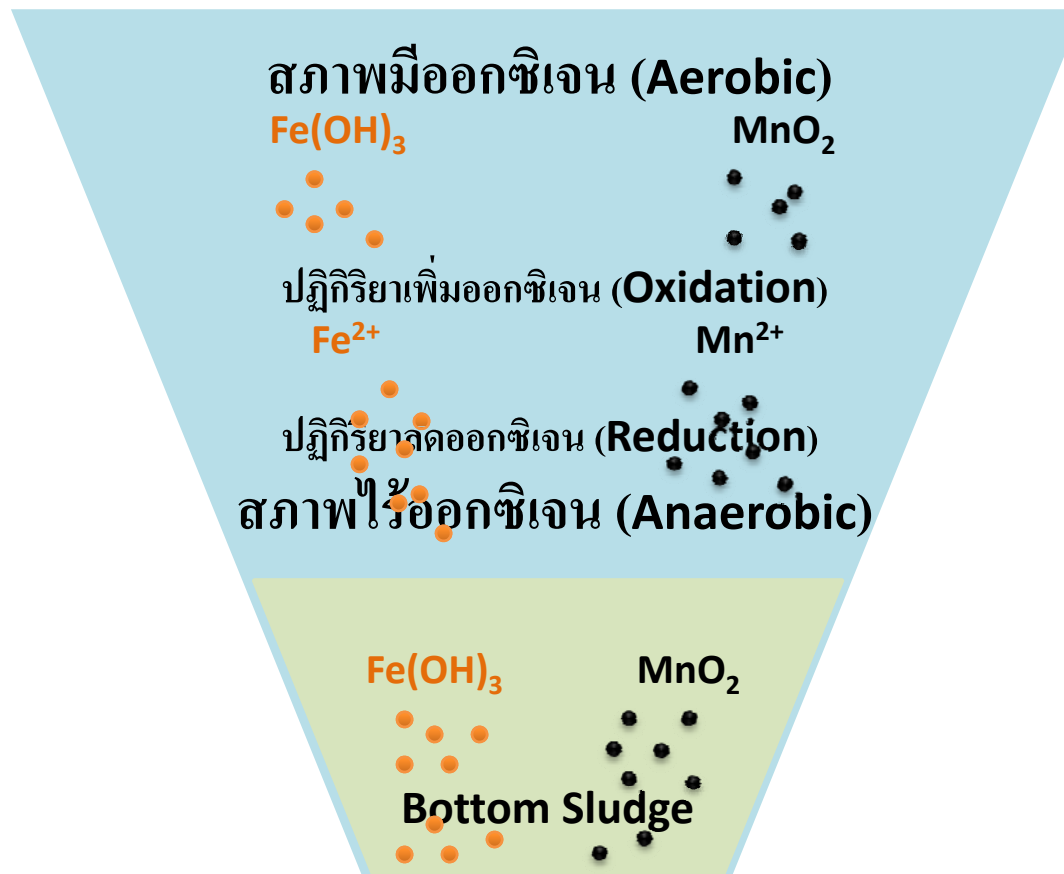
การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

รูปแบบของเหล็กและแมงกานีสในน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำ	เหล็ก	แมงกานีส
น้ำบาดาล	Fe^{2+}	Mn^{2+}
สระหรือบึง	Fe^{2+} , $\text{Fe}(\text{OH})_3$	Mn^{2+} , MnO_2
แม่น้ำ	$\text{Fe}(\text{OH})_3$	MnO_2

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาทางเคมีของเหล็กและแมงกานีสในสหรน้ำหรือบึง

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

วิธีการกำจัดเหล็กและแมงกานีสออกจากน้ำ

- ปฏิกริยาการเพิ่มออกซิเจน + Liquid / Solid Separation
- การกรองโดยใช้สารกรอง
- การปรับค่า pH + Liquid / Solid Separation
- แลกเปลี่ยนประจุ (Resin)
- ใช้แบคทีเรีย Iron Bacteria (*Clonothrix*, *Leptothrix*)
- ใช้สารเคมีตกตะกอนผลึก (polyphosphate)
- ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (Membrane Separation)

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาการเพิ่มออกซิเจนในสารประกอบ

ปฏิกิริยาออกซิเดชันของเหล็กและแมงกานีส

Oxidation by O_2

Oxidation by Cl_2

Oxidation by ClO_2 $\longrightarrow$ การทดลอง

Oxidation by KMnO_4

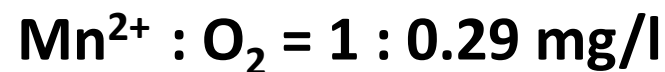
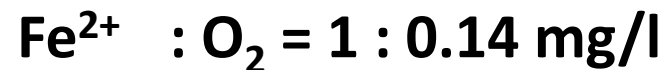
Oxidation by O_3

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาออกซิเดชันโดย O_2

หลักการทฤษฎีพื้นฐาน

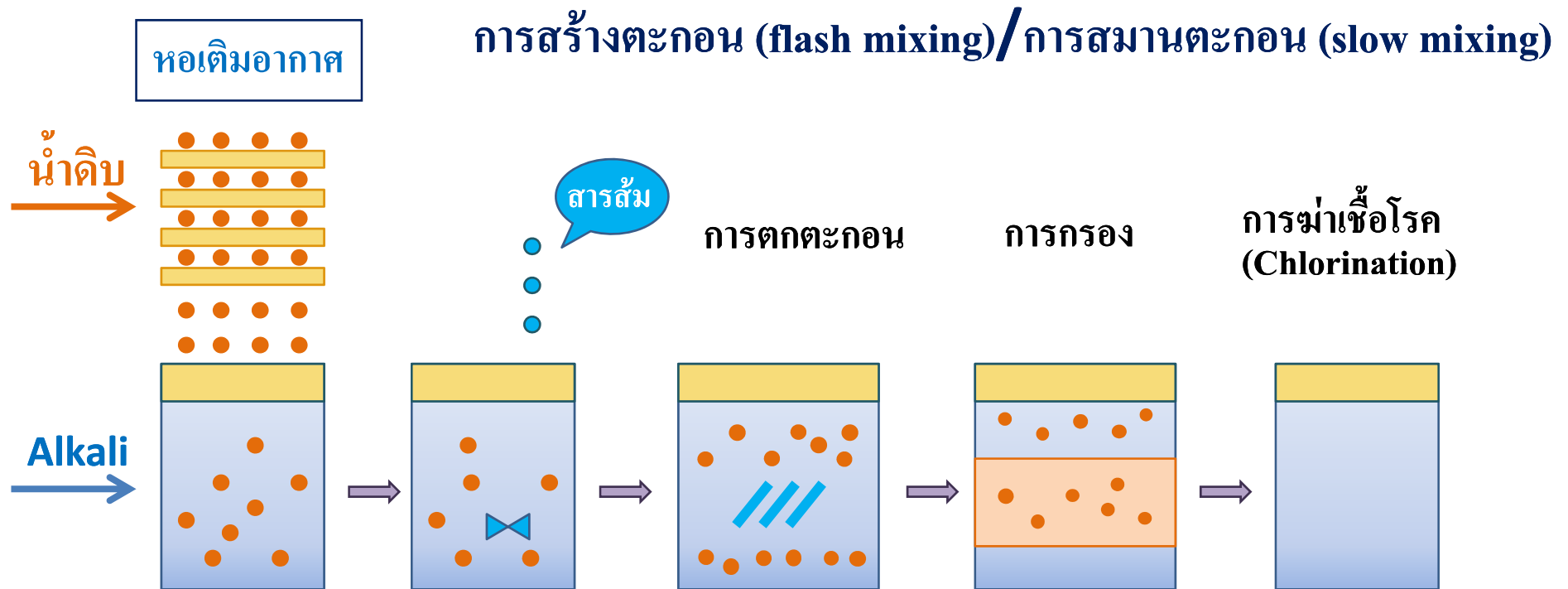
Rate of Reaction : $d[Mn^{+2}]/dt = k.[Mn^{+2}].Po_2.[OH^-]^2$

Effective pH for Mn is 9-9.5

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

Treatment Processes by O₂ (from air) Oxidation

Interference : > 50 mg/l Silicic acid (soluble silica)

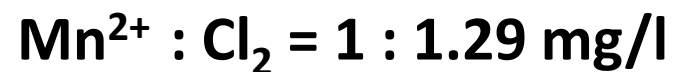
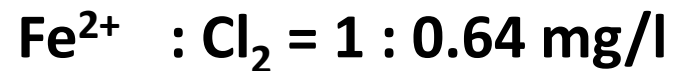

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาออกซิเดชันโดย Cl_2

หลักการทฤษฎีพื้นฐาน

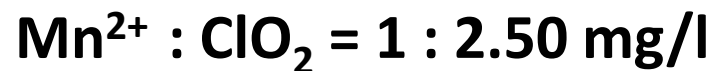
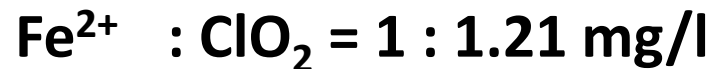
Reaction Time for Mn > 10hr. at pH 7 (very slow)

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาออกซิเดชันโดย ClO_2

หลักการทฤษฎีพื้นฐาน

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

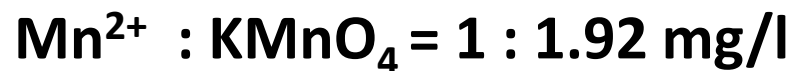
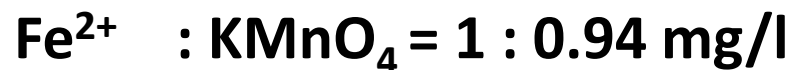
ปฏิกิริยาออกซิเดชันโดย KMnO_4

Catalytic Reaction

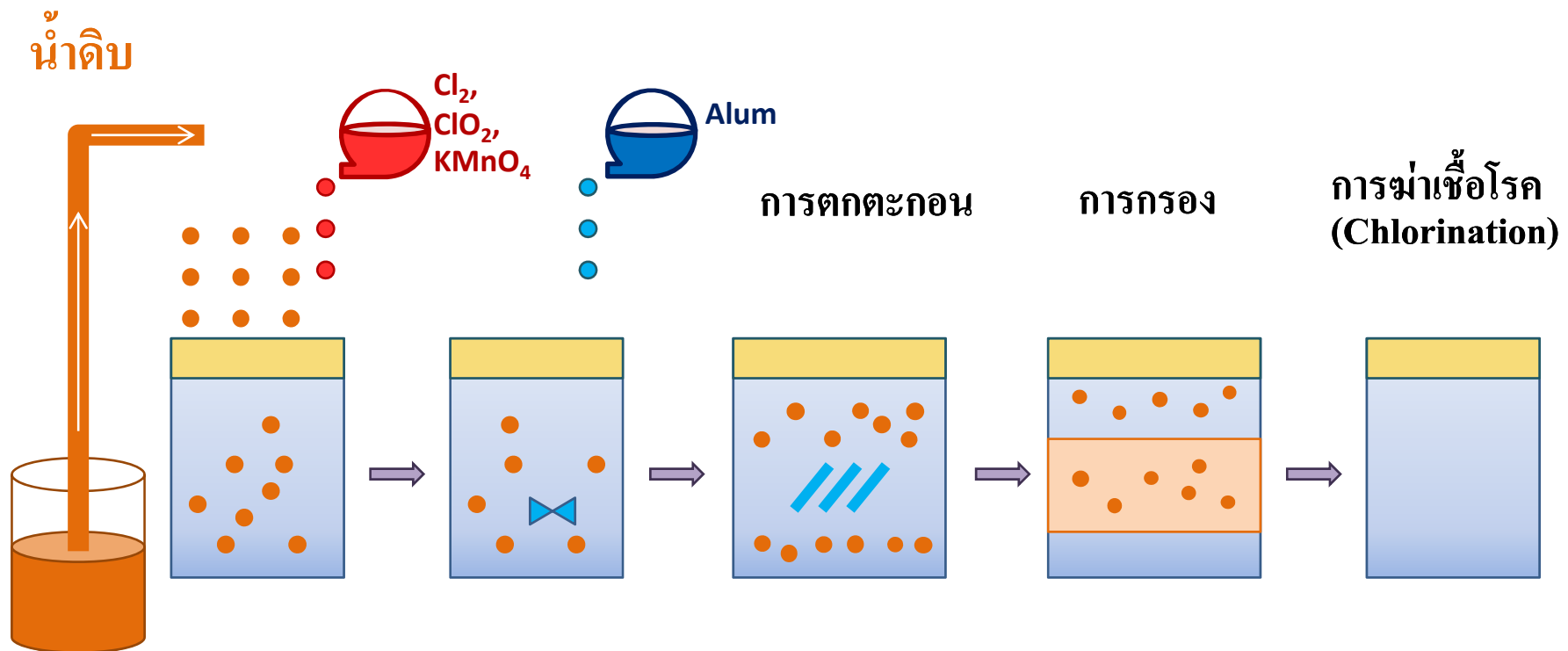
หลักการทฤษฎีพื้นฐาน

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

Treatment Processes by Cl_2 , ClO_2 , KMnO_4 Oxidation

การสร้างตะกอน (flash mixing)/การผสมตะกอน (slow mixing)

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ผลการทดลองการกำจัดแมงกานีสโดยใช้ Cl_2

Cl_2 Dose (mg/L)	0.0	2.0	2.5	3.0	3.5	4.0
pH	8.11	7.95	7.90	7.83	7.77	7.72
Initial Mn	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Final Mn	0.51	0.51	0.56	0.52	0.53	0.54
% Removal	0	0	0	0	0	0

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ผลการทดลองการกำจัดแมงกานีสโดยใช้ ClO_2

ClO_2 Dose (mg/L)	0.0	0.9	1.1	1.3	1.5	1.7
pH	7.15	7.00	6.95	6.94	6.87	6.79
Initial Mn	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
Final Mn	0.79	0.40	0.31	0.19	0.10	0.05
% Removal	0	49.4	60.8	75.9	87.3	93.7

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ผลการทดลองการกำจัดแมงกานีสโดยใช้ KMnO_4

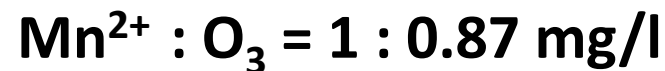
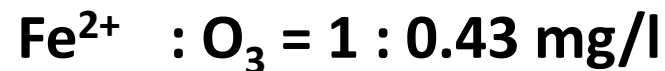
KMnO_4 Dose (mg/L)	0.0	0.8	1.0	1.2	1.4	1.6
pH	7.17	7.17	7.17	7.18	7.20	7.22
Initial Mn	0.63	0.63	0.63	0.63	0.63	0.63
Final Mn	0.61	0.08	0.00	0.00	0.00	0.00
% Removal	0	86.9	100	100	100	100

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ปฏิกิริยาออกซิเดชันโดย O_3

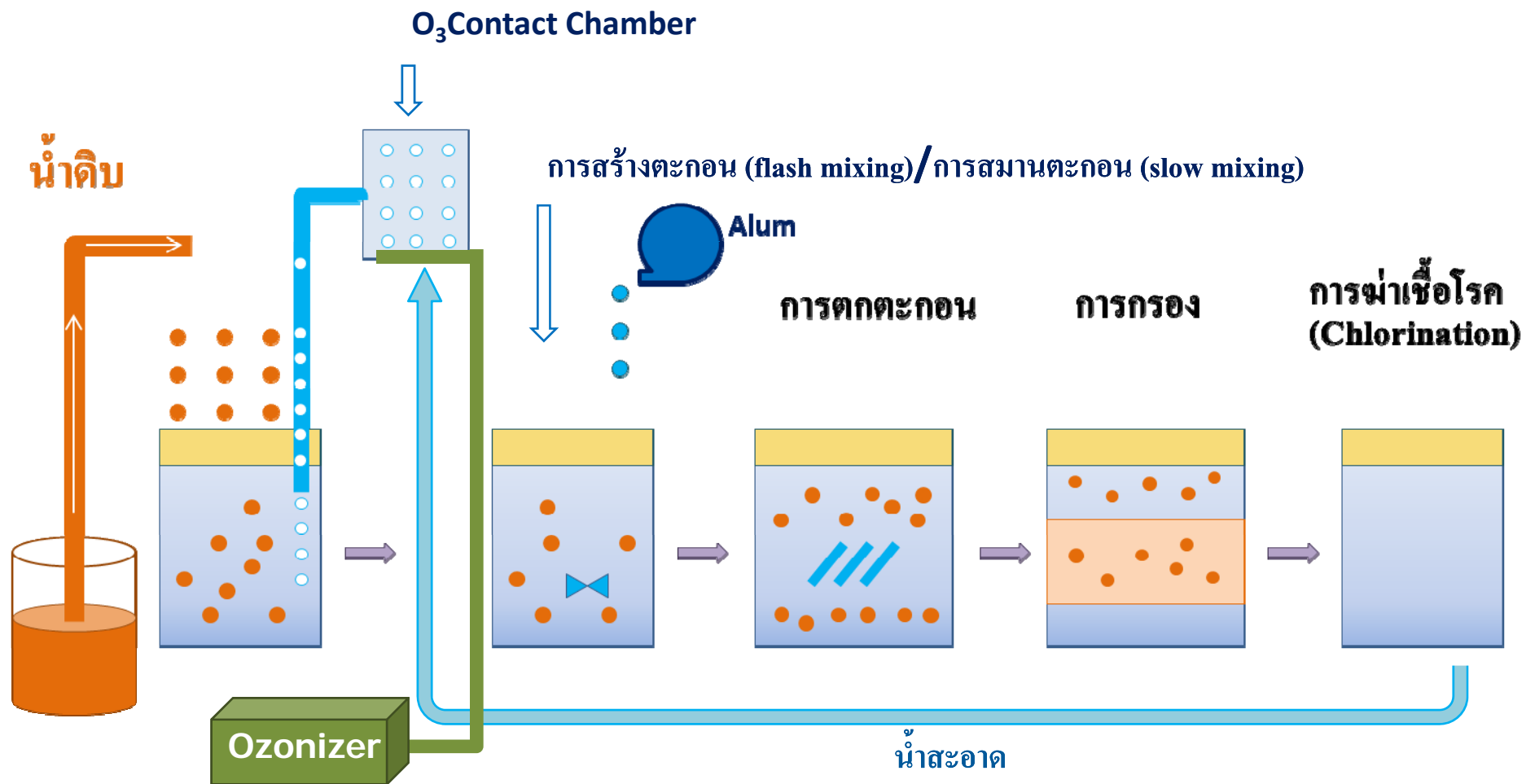

หลักการทฤษฎีพื้นฐาน

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

Treatment Processes by O₃ (Ozone) Oxidation

การกำจัดสนิมเหล็กและแมงกานีส

ตารางสรุปการกำจัดเหล็กและแมงกานีส

ชนิดสารเคมี	ปริมาณสารเคมี (มก.) สำหรับกำจัด 1 มก.	
	Fe	Mn
O ₂	0.14	0.29
Cl ₂	0.64	1.29
ClO ₂	1.21	2.50
KMnO ₄	0.94	1.92
O ₃	0.43	0.87